

Hej læser!

Denne bog er til dig. Du er meget velkommen til at dele den med andre.

Bogen fortæller om et svært emne, som skaber utryghed i ungdomslivet - digitale sexkrænkelser. I bogen kan du læse om unge, der er blevet krænket, og unge, der enten med vilje eller uden at vide det var med til at krænke. Du kan også læse eksperterens syn på, hvorfor unge finder på at dele **intime** billeder, og hvad der er vigtigt at tænke over for at passe på dig selv og andre online.

Du kan vælge at læse bogen fra start til slut, eller du kan læse udvalgte afsnit, når du har lyst. Du kan også opfordre din lærer til, at I læser og diskuterer bogen i klassen.

Det er vigtigt at diskutere deling af intime billeder, at være klar over at man skal give samtykke, og at der skal sættes grænser – både i den fysiske og den digitale virkelighed. Tag diskussionen op – ikke kun med dine venner og klassekammerater, men også med de voksne, der er omkring dig. Det kan være dine forældre, lærere, træneren i sportsklubben og andre voksne, som er en del af dit liv.

Det kan være svært for voksne at forstå unges liv. Det har det altid været. Det er ikke blevet lettere at forstå den del af unges liv, der foregår på sociale medier og på nettet. Du har måske

oplevet, at dine forældre eller andre voksne er bekymrede for dit digitale liv og derfor stiller nogle urimelige krav til dit brug af Snapchat, Instagram eller et tredje socialt medie.

Vi håber, at forældre, lærere, pædagoger, SSP'er, trænerne i sportsklubberne og mange flere voksne vil læse bogen og invitere jer unge til en positiv dialog om emnet.

Vi håber, at du med denne bog føler dig parat til at handle, hvis du eller en ven bliver udsat for digitale sexkrænkelser. Det er vigtigt, at hverken du eller andre går alene med sådanne oplevelser. Du kan sammen med andre være med til at gøre det til en sikker og rar oplevelse at være online – både for dig selv og for andre.

Rigtig god læselyst!

Center for Digital Pædagogik
Red Barnet
Medierådet for Børn og Unge

**Kan det virkelig
passe, at I unge
er ligeglade med
andres følelser?**

Unge er dårligt opdraget og mangler moral. Sådan har vi hørt voksne sige i medierne i de seneste års dækning af sager om ulovlige delinger af nøgenbilleder i mapper, beskeder og på sociale medier. Men er det overhovedet sandt? Eller er unges delingskultur blot et udtryk for, at nettet åbner for nye muligheder, der kan være svære at administrere?

”Vi har taget sagen meget alvorligt, da det har store konsekvenser for de involverede.”

Sådan lød det fra politiet, da de i januar 2018 sigtede 1.004 personer, primært unge, i danmarkshistoriens hidtil største sag om ulovlig billeddeling på nettet. *Operation Umbrella* blev sagen kaldt.

De sigtede var blevet taget på fersk gerning i at gøre noget ulovligt på Facebooks beskedtjeneste, Messenger: Alle havde de videresendt videoer med seksuelt **krænkende** indhold af en 15-årig pige og en håndfuld drenge. Videoptagelserne er af Red Barnet blevet kaldt ”en af de værste krænkelser optaget på video i Danmark”. Og hverken den 15-årige pige eller den

17-årige dreng, som er nøgne i videoerne, har givet tilladelse til, at filmene skulle laves eller deles.

Men hvordan kom det så vidt? Hvordan blev en **pornografisk** hjemmevideo af en flok nordsjællandske unge pludselig en af de største *hypes* blandt skoleelever landet over? Hvorfor sendte så mange videoerne videre uden at tænke på, om de involverede havde lyst til at blive set på af tusinder og atter tusinder af fremmede?

Retten til at bestemme selv

I de seneste års debat om digitale sexkrænkelser har man kunnet høre politikere, politi og meningsdannere sige, at ungdommen nu til dags trænger til en omgang god, gammeldags opdragelse. At unge mangler et moralsk kompas og respekt for andre menneskers følelser og privatliv. Det er ungdomsforsker på Københavns Universitet Jakob Demant helt uenig i. Han fortæller her i bogen, at det faktisk er langt færre unge, end de voksne tror, der sender billeder og videoer ulovligt videre. At I er en generation af sympatiske, reflekterede mennesker. At langt de fleste af jer sagtens kan skelne mellem rigtigt og forkert, og at I handler derefter.

Men trods det er der alligevel en del at tage fat på, når det gælder ulovlige delinger online. Anonyme rådgivninger landet over modtager massevis af henvendelser fra unge, der er blevet delt i alt fra private beskeder til grupper på sociale medier og deciderede 'mapper' med nøgenbilleder, der bliver sendt rundt blandt skoleelever.

Hvorfor sker det fortsat? Er nogle unge bare totalt ligeglade med andres følelser? Eller er I blot en del af en kultur, hvor billeder og videoer flyver ind og ud af beskedtråde på sociale medier i et tempo, hvor kun de færreste når at tænke sig om eller stoppe sig selv, inden de risikerer at såre andre? En kultur, hvor det kan være svært at sige fra, når man står med muligheden for at blive populær blandt vennerne ved at sende noget skørt, frækt eller forbudt videre? Jeg har talt med mange, der har set og delt *Umbrellavideoerne*. De fleste syntes, at indholdet var så 'vildt', at det bare måtte sendes videre til vennerne. Meget få havde onde intentioner. Og langt de fleste havde slet ikke tænkt over, at der kunne være noget galt i at sende materialet videre – nu var videoerne alligevel på alles læber, og en deling fra eller til gjorde vel ingen forskel?

Til det er svaret: Jo, alle delinger gør en forskel. Både fysisk for den, det går ud over og juridisk, hvis delingen bliver opdaget. Hver gang du trykker 'send', begår du et overgreb mod den eller de personer, du deler videre uden at have fået lov.

Det ved vi fra psykologer, der taler med de piger og drenge, der er blevet delt på nettet uden **samtykke**. Psykologerne fortæller, at når man bliver delt uden at have lyst til det, bliver man krænket på sit allerdyrebareste: Retten til et privatliv. Retten til at bestemme over, hvem der skal se en uden tøj på. Og hver gang, en ny person trykker 'del', er det med til at bidrage til de alvorlige psykiske konsekvenser, de krænkede lever med.

”Jeg forstår ikke, man kan være så led. Men ungdomslivet er en meget selvisk branche. Det er, som om det ikke går op

for folk, at deres måde at være på går ud over andre,” siger 17-årige Linea, der som 15-årig blev optaget under sex og derefter delt på hele skolen. Hun er en af seks unge, der her i bogen fortæller om, hvor meget delinger uden samtykke har påvirket deres liv.

“Jeg har skammet mig helt vildt”

Formålet med bogen er, at I kommer til at kende loven bedre, så I alle ved, hvad der er ulovligt, og hvad der er helt i orden at gøre online. Men bogen har også et andet og nok så vigtigt formål: At give jer et indblik i, hvordan det er at blive delt. Hvordan det kan føles at miste kontrollen over sit privatliv. Og hvor slemt det kan opleves at blive udpeget som ’billig’ eller ’klam’, fordi man er blevet delt i letpåkædt eller nøgen tilstand mod sin vilje. Som Nana, der fik delt **intime** billeder som 13-årig, siger:

”Nu er jeg kendt for at have sendt de her billeder. Kendt for at være en seksuel person. Et sexobjekt. Det føles helt forkert. Sådan er jeg jo slet ikke.”

Eller som Simone, der blev delt som 17-årig, fortæller:

”Det er vildt ubehageligt at vide, at alle kan se med, og det er fuldstændig uden for din kontrol, hvem der ser på dig nøgen. Jeg har skammet mig helt vildt.”

Det samme har Ahmed, der som 17-årig pludselig lå nøgen på Facebook til skue for alle sine onlinevenner.

”Billeder kan gøre meget skade. De kan fortælle en historie revet ud af kontekst, og den kan skade ham eller hende for livet. Billeder kan sætte rygter i gang, der ikke kan stoppes igen. Det er en ret voldsom ting at fratage andre magten over deres selvbillede.”

Jeg håber, I har lyst til at læse med. Lyst til at blive klogere og ikke mindst til at gøre jeres egne tanker om, hvad der er o.k., og hvad der ikke er, når I færdes på nettet og sociale medier.

God læselyst fra
Milla Mølgaard